

Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Sir Gaerfyrddin

Dydd Mawrth, 25 Mawrth 2025

2:00 PM - 4:30 PM

Drwy Teams

Presennol	
Enw	Trefniadaeth
Y Cyngorydd Darren Price (Cadeirydd)	Cyngor Sir Gaerfyrddin
Marie Mitchell	Cymdeithas Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Gaerfyrddin
Geraint Thomas	Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru
Huwel Manley	Cyfoeth Naturiol Cymru
Prif Uwch-arolygydd Kaamil Garnie	Heddlu Dyfed Powys Police
Dr Jo McCarthy	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda / Iechyd Cyhoeddus Cymru
Dr Andrew Cornish	Coleg Sir Gâr
Carys Morgans	Swyddfa Comisiynydd Heddlu a Throsedd Dyfed Powys
Hannah Hyde	Swyddfa Comisiynydd Heddlu a Throsedd Dyfed Powys
Andrew Charles	Llywodraeth Cymru
Presennol	
Enw	Trefniadaeth
Alex Cook	Cyngor Sir Gaerfyrddin
Cathy Richards	Cyngor Sir Gaerfyrddin
Natalie Hancock	Cyngor Sir Gaerfyrddin
Geinor Jones	Tîm Iechyd Cyhoeddus Hywel Dda
Amy Richmond Jones	Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru
Llinos Evans	Cyngor Sir Gaerfyrddin
Sioned Raymond	Cyngor Sir Gaerfyrddin

Ymddiheuriadau	
Enw	Trefniadaeth
Ardiana Gjini	Cyfarwyddwr Gweithredol Iechyd y Cyhoedd
Yr Uwch-arolygydd Jayne Butler	Heddlu Dyfed Powys Police
Gwyneth Ayers	Cyngor Sir Gaerfyrddin
Kate Harrop	Cyngor Sir Gaerfyrddin
Linda Jones	Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol

Eitemau Agenda:

1. Croeso, Cyflwyniadau ac Ymddiheuriadau

Croesawodd y Cyngorydd Darren Price bawb i'r cyfarfod.

2. Strategaeth Bwyd Sir Gaerfyrddin

Trafod:

Cyflwyniad a thrafodaeth dan arweiniad Alex Cook.

Cyflwynodd AC y Weledigaeth, yr Uchelgais a'r Genhadaeth ar gyfer Strategaeth Fwyd Sir Gaerfyrddin. Diolchodd Alex i bawb a fu'n rhan o'r prosiect dros y misoedd diwethaf, gan dynnu sylw at y cyfweiliadau da gyda phartneriaid a sefydliadau. Fe wnaeth sôn y bydd mwy o gyfleoedd i bartneriaid gymryd rhan a gofynnodd am gytundeb mewn egwyddor ar y fformat strategaeth newydd.

Mae'r Weledigaeth ar gyfer 'System Fwyd Sir Gaerfyrddin sy'n cynhyrchu, hyrwyddo a darparu bwyd iach a chynaliadwy i genedlaethau'r dyfodol'. Amlinellwyd y tri amcan strategol: bwyd ar gyfer iechyd y cyhoedd, darpariaeth sector cyhoeddus, a'r economi fwyd. Mae gan bob amcan ei genhadaeth a'i dargedau ei hun, megis sicrhau mynediad at fwyd lleol a chynaliadwy i bob preswlydd erbyn 2035 a dileu'r angen nad yw'n argyfwng am fanciau bwyd erbyn 2040.

Mae'r genhadaeth o dan bob un o'r nodau strategol fel a ganlyn -

- Bydd gan 100% o drigolion Sir Gaerfyrddin fynediad at fwyd lleol, iach a chynaliadwy erbyn 2035. **diffinnir mynediad fel Sgiliau/Gwybodaeth, Fforddiadwyedd ac Argaeledd Corfforol.*
- Sir Gaerfyrddin yw'r sir gyntaf yng Nghymru i ddileu'r angen 'nad yw'n argyfwng' am fanciau bwyd drwy greu mynediad urddasol a chyffredinol erbyn 2040.
- Bydd Sir Gaerfyrddin yn mabwysiadu labelu 'Goleuadau Traffig Iechyd' mewn 100% o leoliadau'r Sector Cyhoeddus erbyn 2035
- Lleihau'n sylweddol y defnydd o fwydydd wedi'u prosesu a bwydydd sy'n uchel mewn braster, halen a siwgr (HFSS) a chynyddu'r defnydd o ffrwythau a llysiau.
- Bydd 30% o Gaffael Bwyd Cyhoeddus yn tarddu o gynhyrchwyr lleol a Chymreig organig neu achrededig cynaliadwyedd erbyn 2030.
- Bydd 100% o leoliadau addysg yn cynnwys Llythrennedd Bwyd fel rhan o Gyfnodau Allweddol 1–5 erbyn 2030.
- Gostyngiad o 75% yn ôl troed amgylcheddol caffael bwyd yn y sector cyhoeddus erbyn 2035 **cylch bywyd llawn bwyd, o'r cynhyrchu i wastraff.*
- Gweithio i gynyddu cyfleoedd cyflogaeth yn y sector amaethyddol (cynhyrchu bwyd sylfaenol) erbyn 2030.
- Bydd 100% o Swyddi Sector Bwyd Sir Gaerfyrddin yn talu'r cyflog byw go iawn erbyn 2035.
- Cynyddu faint o Fentrau Bwyd a Chymdeithasol Cymunedol, wedi'u gwasgaru'n deg ar draws y sir.

Cyflwynodd Alex ganlyniadau economaidd, amgylcheddol a chymdeithasol y strategaeth, gan gynnwys llwybrau mwy sefydledig i yrfaeodd yn y sector bwyd, ôl troed carbon ac amgylcheddol is, a gwell canlyniadau iechyd.

Argymhellodd AC gymeradwyo'r strategaeth mewn egwyddor, dylunio a chyhoeddi'r strategaeth, a sefydlu grŵp tasgau a gorffen i gyflawni'r camau nesaf. Mae hyn yn cynnwys mapio ac ymgysylltu â rhanddeiliaid allweddol, datblygu cynllun gweithredu, a sefydlu fframweithiau llywodraethu a monitro.

Diolchodd y Cyngorydd Darren Price i Alex am ei gyflwyniad sy'n ddarn pwysig o waith. Pwysleisiwyd bod llawer o gyfleoedd cadarnhaol yno o ran manteision iechyd, amgylcheddol ac economaidd.

Cytunodd yr aelodau ar bwysigrwydd cynnal trafodaeth eang gydag ystod eang o randdeiliaid a chytunodd i gefnogi'r pwyntiau gweithredu fel yr argymhellir.

Pwyntiau gweithredu:

- AC i edrych ar y posibilrwydd o gynnal digwyddiad cyhoeddus i drafod y Strategaeth Fwyd ddrafft gydag aelodau o'r cyhoedd.
- AC i arwain ar sefydlu grŵp tasg a gorffen i gefnogi'r gwaith.

3. Trais yn erbyn Menywod a Merched

Trafodaeth:

Cyflwyniad gan Natalie Hancock a Cathy Richards.

Cyflwynodd Natalie Hancock y strategaeth ranbarthol ar gyfer trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig, a thrais rhywiol, gan dynnu sylw at y chwe maes blaenoriaeth allweddol a'r strwythur llywodraethu sy'n cefnogi'r strategaeth. Mae'r strwythur llywodraethu ar gyfer y strategaeth yn cynnwys bwrdd diogelu rhanbarthol, sy'n weithredwr ar gyfer y strategaeth, bwrdd strategol, a grŵp cyflenwi sy'n canolbwyntio ar agweddau gweithredol. Mae'r strwythur hwn yn sicrhau ymdrechion cydgysylltiedig ac atebolrwydd wrth fynd i'r afael â thrais yn erbyn menywod a merched.

Mae chwe maes blaenoriaeth -

- Blaenoriaeth un yw cyfathrebu ac ymgysylltu, a gododd ymwybyddiaeth o ddeddfwriaeth VAWDASV i ddechrau.
- Mae blaenoriaeth dau mewn perthynas â phlant a phobl ifanc. Nododd NH ymgyrchoedd penodol o ran plant a phobl ifanc a bydd y gefnogaeth hon yn cael ei ddarparu wyneb yn wyneb yn ein cymunedau ac ymhlith staff. Mae ffocws hefyd ar y Cwricwlwm RSE; fodd bynnag, nid oes deunydd cyson o ran VAWDASV. Mae'r tîm yn gweithio'n agos gydag arweinwyr RSE ledled y rhanbarth i wella hyn.

- Mae blaenoriaeth tri mewn perthynas â chyflawnwyr cam-drin domestig a thrais rhywiol, lle dros y tair blynedd diwethaf mae'r tîm wedi bod yn datblygu eu cynnig mewn perthynas ag ymyrraeth barhaus ac mae ganddo gynnig rhanbarthol cyson ar draws y pedwar awdurdod lleol dros y tair blynedd diwethaf. Mae'r tîm hefyd yn gweithio gyda bechgyn a dynion ifanc ynglŷn â chydsyniad a misogyny, gyda chefnogaeth Llywodraeth Cymru. Bydd y gwaith yn cael ei gyflwyno yn Sir Benfro yn gyntaf cyn cael ei gyflwyno yn Sir Gaerfyrddin.
- Mae blaenoriaeth pedwar yn ymwneud ag ymyrraeth gynnar ac atal sy'n faes eang o'r cynllun cyflawni.
- Mae blaenoriaeth pump yn ymwneud â hyfforddiant a sut mae'n cysylltu â'r fframwaith hyfforddi cenedlaethol o amgylch VAWDASV.
- Mae blaenoriaeth chwech mewn perthynas â chomisiynu lle mae manyleb gwasanaeth rhanbarthol ar waith sy'n tanlinellu'r gofyniad ar gyfer pob awdurdod lleol ar draws mis a Gorllewin Cymru.

Pwysleisiodd Natalie rôl y Panel Cyngori Goroeswyr wrth lywio gwaith rhanbarthol a gweithio gyda phartneriaid allweddol i wella darpariaeth gwasanaethau. Mae aelodaeth y panel yn cael ei ehangu i sicrhau cynrychiolaeth yr holl ddioddefwyr. Mae'r profiadau hyn yn rhan annatod o'r gwaith cynllunio lleol i gefnogi unigolion.

Bydd Diwrnod Cyflenwi lleol ym mis Ebrill/Mai 2025 i drafod bylchau posibl a sut y gall gweithredu lleol gwrdd â'r rheini.

Nododd AC fod yr Asesiad Llesiant yn tynnu sylw at Gam-drin Domestig ac mae cyfle trwy'r BGC i sicrhau bod strategaethau lleol a dyletswyddau deddfwriaethol yn cael eu bodloni.

Diolchodd CM i Natalie am y gwaith yn cefnogi Swyddfa Comisiynwyr yr Heddlu a Throseddau ac anogodd y BGC i ystyried pob cyfle i gryfhau'r perthnasoedd hynny. Diolchodd HH hefyd i Natalie am ei gwaith ar y Panel Cyngori Goroeswyr a sicrhau bod y profiadau byw hynny'n cael eu hadlewyrchu. Cynhelir gweithdai yn Sir Gaerfyrddin, Powys, Ceredigion a Sir Benfro.

Cododd y Cadeirydd gwestiwn o ran y Cwricwlwm RSE a chadarnhaodd Natalie y drafodaeth o ran cynnwys VAWDSV fel rhan o'r cwricwlwm. Rhaid i staff addysg fod â'r hyder i esbonio a chefnogi'r agenda hon yn dda.

Nododd CM fod y Comisiynydd yn awyddus i adolygu'r cynnig yn y ddarpariaeth Cymorth Ysgolion a chytunwyd bod CM a Natalie yn cysylltu i drafod ymhellach.

Pwyntiau gweithredu:

- Carys Morgans a Natalie Hancock i drafod y cynnig sy'n seiliedig ar Gymorth i Ysgolion i sicrhau bod VAWDASV yn cael ei ystyried a'i gyflwyno fel rhan o'r rhaglen.

4. Cynllun yr Heddlu a Throseddu 2025-2029

Trafodaeth:

Cyflwyniad gan Carys Morgans a Hannah Hyde.

Amlinellodd CM gefndir y Cynllun Heddlu a Throseddu a'r Gofyniad Plismona Strategol. Diolchodd CM i gydweithwyr am eu gwaith diwyd wrth ymchwilio a pharatoi'r Cynllun ac mae archwiliad diweddar wedi adlewyrchu'n dda ar y gwaith a wnaed.

Cyflwynodd HH Gynllun yr Heddlu a Throseddu ar gyfer 2025-2029, gan dynnu sylw at y tair blaenoriaeth: cefnogi dioddefwyr ac atal erledigaeth, cefnogi cymunedau diogel trwy atal niwed, a chefnogi system gyfiawnder fwy effeithiol. Esboniodd Hannah y fframwaith mesur perfformiad, sy'n cynnwys adroddiadau chwarterol a crynodeb blynyddol i ddangos cynnydd ym mhob maes blaenoriaeth. Bydd y fframwaith yn defnyddio data ansoddol a meintiol i asesu effaith.

Mae gwaith presennol yn cael ei wneud i ddatblygu'r cynllun busnes a fydd yn sefydlu gwaith penodol y bydd y swyddfa a'r Comisiynydd yn ei wneud. Nod cyffredinol y Comisiynydd yw gwella ymddiriedaeth a hyder mewn plismona lleol.

Mae'r Comisiynydd wedi ymrwymo i weithio gyda phartneriaid i fynd i'r afael â'r heriau sy'n wynebu ein cymunedau trwy ddylanwadu ac eirioli newid yn y system cyfiawnder troseddol ac yn bwysig, gwella'r profiad i ddioddefwyr a thystion.

Gofynnodd HH i Aelodau'r PSB drafod cyfleoedd sefydliadol i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r Cynllun Plismona. Mae croeso i aelodau gysylltu â Hannah am drafodaeth bellach ynglŷn â hyn.

Trafododd Hannah bwysigrwydd gweithio mewn partneriaeth a chyflwynodd y broses adolygu newydd o'r Pwyllgor Dethol. Bydd yr adolygiad cyntaf yn canolbwyntio ar wasanaethau troseddol ac ymddygiad gwrthgymdeithasol, ymyrraeth, atal ac ymgysylltu i bobl ifanc rhwng 18 a 25 oed. Gwahoddwyd aelodau i nodi eu diddordeb yn y gwaith a bod yn rhan o'r dyfodol.

Nododd AC fod pryder mewn Addysg Bellach o ran bechgyn a dynion ifanc. Mae'r pryderon hyn yn cynnwys misogyny, dylanwadwyr ac ati ochr yn ochr â meysydd fel llinellau sir. Awgrymodd AC gyfle i ddod ag aelodau PSB ac asiantaethau cymorth eraill at ei gilydd i drafod ymhellach. Byddai Coleg Sir Gâr yn fodlon cynnal digwyddiad a gofyn i Swyddfa'r Comisiynydd ystyried yr awgrym hwn ymhellach.

Gweithredoedd:

- Geraint Thomas i drosglwyddo'r wybodaeth i'r Tîm Ymyrraeth o fewn Gwasanaeth Tân ac Achub MAWW, yn benodol mewn perthynas â Diogelwch ar y Ffyrdd.

- Aelodau i ystyried cymryd rhan yn adolygiad y Pwyllgor Dethol gan ganolbwyntio ar effaith troseddau a gwasanaethau ymyrraeth, atal ac ymgysylltu ymddygiad gwrthgymdeithasol ar gyfer pobl ifanc rhwng 18 a 25 oed.
- Andrew Cornish i gwrdd â Hannah a Carys i drafod cyfleoedd ataliol ymhellach, gan gysylltu Coleg Sir Gâr â'r Cynllun Plismona.

5. Diweddariad Ymagwedd Systemau Cyfan at Bwysau Iach (Hywel Dda a Rhanbarth Bae Abertawe)

Sgwrs:

Diweddariad a ddarparwyd gan Geinor Jones.

Diolchodd Geinor Jones i bawb a gwblhaodd yr arolwg rhwydwaith cymdeithasol. Mae'r gwaith dadansoddi wedi dechrau ac ar ôl ei gwblhau bydd adroddiad yn cael ei rannu gyda'r grŵp.

Cytunwyd y byddant yn parhau i gyfathrebu ag Alex Cook a fydd yn rhanddeiliad allweddol yn y dyfodol yn ogystal â'r BGC.

Mae gwaith ymgysylltu wedi'i wneud o fewn y cymunedau, yn benodol yng Ngheredigion o amgylch ardal Llanbedr Pont Steffan. Bydd hyfforddiant yn cael ei ddarparu i bobl fynd allan i'r cymunedau a mapio asedau o amgylch bwyd.

Cytunwyd i greu'r cysylltiadau â BGC Ceredigion, gyda'r bwriad o weithio gyda BGC Sir Benfro yn y dyfodol.

Gweithredoedd:

- Alex Cook i gysylltu â Geinor Jones i drafod cyfleoedd i weithio gyda BGC Ceredigion ar y gwaith mapio asedau.

6. Materion Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus

Adolygiad o'r cofnodion o 21 Ionawr 2025 a'r cofnod gweithredu.

Ni chodwyd unrhyw faterion mewn perthynas â chofnodion y cyfarfodydd blaenorol a'r cofnod gweithredu.

7. Unrhyw fusnes arall

Trafodaeth:

Asesiad Risg Newid Hinsawdd

Amlinellodd LLE yr Asesiad Risg Newid yn yr Hinsawdd (CCRA3) ar gyfer Cymru a'r gofynion a osodwyd ar PSBs o ran cynnal asesiadau risg hinsawdd lleol, cydweithio â rhanddeiliaid, sefydlu strwythurau llywodraethu, ac ymgorffori addasu i'r hinsawdd mewn cynlluniau lles i wella gwytnwch cymunedol.

Cytunodd yr Aelodau ar y canlynol:

- Ymgymryd â'r gwaith CCRA lleol mewn partneriaeth â BGC Ceredigion.
- Sicrhau cynrychiolaeth mewn cyfarfod a drefnwyd ar gyfer 28 Mawrth (11-12 trwy Teams) i drafod llywodraethu, trefnu gweithdy pwrpasol a chytuno ar adnoddau.
- Aelodau i wirio enwebiadau ar gyfer Tasg a Gorffen CCRA ac anfon unrhyw enwau ychwanegol at Dîm Cymorth y BGC.

Cadarnhaodd Jo McCarthy fod Bruce Bolam yn hapus i fod yn gynrychiolydd HDdUHB.

Cymunedau sy'n Gyfeillgar i Oed

Amlinellodd LLE y cynnig ar gyfer rhaglen Cymunedau sy'n Gyfeillgar i Oedran Sefydliad Iechyd y Byd. Nod y rhaglen yw creu amgylcheddau cynhwysol i oedolion hŷn trwy rwydwaith byd-eang o dros 1,300 o gymunedau ac mae'n nodi wyth maes hanfodol ar gyfer dinasoedd sy'n gyfeillgar i oedran.

Cytunodd yr Aelodau ar y canlynol:

- Ymrwymo i'r Fenter: Dangos ymrwymiad cryf i ddod yn gymuned sy'n gyfeillgar i oedran trwy ymuno â Rhwydwaith Byd-eang WHO ar gyfer Dinasoedd a Chymunedau sy'n gyfeillgar i oedran. Cyngor Sir Caerfyrddin fydd yn arwain y cais.
- Monitro a Gwerthuso Cynnydd: Sefydlu system ar gyfer monitro a gwerthuso effaith mentrau sy'n gyfeillgar i oedran i sicrhau gwelliant ac addasu parhaus i anghenion y gymuned.

Gweithred:

- Y Tîm Polisi a Chynnwys i arwain ar gais Sir Gaerfyrddin i Gymunedau sy'n Gyfeillgar i Oedran Sefydliad Iechyd y Byd.

8. Cyfarfodydd yn y dyfodol

Y cyfarfod nesaf wedi'i drefnu ar gyfer 20 Mai 2025 (2-4 PM).

Cyfarfod i'w gynnal wyneb yn wyneb.